

MEGGY TERMÉS- ÉS PIACI PROGNÓZIS – 2019.

A 2019. évi meggy termés- és piaci prognózis a FruitVeB Magyar Zöldség-Gyümölcs Szakmaközi Szervezet Meggy Termékbizottsága, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Kertészeti Osztályának Meggy Munkacsoportja és az ÉKASZ közös munkájára alapoz.

A meggyeszezon kezdetének közeledtével értékeljük a várható termésmennyiséget és -minőséget, valamint a piaci várakozásokat, kilátásokat. A prognózis a meggy termékpálya szereplőinek (termelők, TÉSZ-ek, kereskedők, feldolgozók) körében végzett felmérésünkre alapoz, illetve annak tartalmát – közzététel előtt – az e piaci szereplőkből álló munkabizottságaink kontrollálták is. Felhívjuk a figyelmet, hogy a felmérés ennek ellenére nem tükrözhet 100%-os lefedettséget és reprezentativitást, ezért számszerű értékekbe csak annyiban bocsátkozunk, amennyiben azok egzakt, tényszerű információként kezelhetők. Jelen összefoglaló értékelés célja „mindössze” a hiteles információk közreadása, ezért tartózkodik az értékítéllettől és távolabbra vezethető következtetésektől, azt a piaci szereplőkre bízva, az értékelés a tényszerűség szintjén marad. Jelen elemzés révén reális és tényszerű információkkal kívánjuk segíteni a piaci szereplőket döntéseikben. A tévedés és a változtatás jogát fenntartjuk!

Az európai meggytermelés, piaci pozíciók

A számunkra releváns versenykörnyezetet a meggy piacán döntően négy ország: Lengyelország, Magyarország, Szerbia és Németország alkotja mintegy 300-400 ezer tonnás termésmennyiséggel. Németország termelése egyre csökken (jelenleg már csak 15-20 ezer tonna), főleg vételi pozícióval lép fel a piacon. Lengyelország a legnagyobb meggytermelő évi 150-200 ezer tonna terméssel (átlagosan 170-180 ezer tonna), ezt követi Szerbia a 80-95 ezer tonna közötti átlagos mennyiségével. Magyarország elmúlt tíz éves átlagtermése 70 ezer tonna körül alakul, de a legrosszabb évben (2007) az 50 ezer tonnát alig haladta meg, míg a legjobb évben (2014) a 90 ezer tonna magasságában volt.

Európában a legnagyobb mennyiségben előállított feldolgozott késztermékek a fagyasztott meggy, a lé és sűrítmény, illetve a meggybefőtt. Az európai piaci pozíciók a következőképpen jellemezhetők:

- Németország – csökkenő termelése mellett – Európa legnagyobb meggybefőtt- és fagyasztott meggy vásárlójaként van jelen a piacon, tehát meghatározó importőr/vevő.
- Európa meggybefőtt termelésében meghatározó szereplő Magyarország, évente átlagosan 60-65 millió üveges gyártásával mintegy 60%-os piaci részesedést ér el, amivel a német meggybefőtt-igény 2/3-3/4 részét elégíti ki (a magyar meggybefőtt döntően német piacra kerül). Második legnagyobb meggybefőtt-gyártó Németország kb. 20 millió üveges gyártásával, amit nagyrészt magyar meggyből állít elő.
- A fagyasztott meggy, valamint a lé és sűrítmény piacát egyértelműen Lengyelország és Szerbia határozza meg: előbbinek mintegy 40%, utóbbinak 30% a piaci részesedése (Magyarország e piacokon marginális szereplő, piaci részaránya 3-6%). Lengyelország átlagosan 80-110 ezer tonna alapanyagot használ fel fagyasztott meggy előállítására (ebből 60-85 ezer tonna készterméket gyárt, és azt döntően exportálja), míg a maradék termés nagyobb részéből lé és sűrítmény lesz. Szerbiában hasonlóak az arányok: a termés mintegy 2/3-ából fagyasztott meggy készül, a maradék döntően lé- és sűrítményipari feldolgozásra kerül. Lengyelország és Szerbia elhanyagolható mennyiségekkel van jelen a meggybefőtt piacon.

A 2019. évi várható meggytermés Magyarországon

A 2019. évi hazai terméskilátások vonatkozásában már az első, kb. egy hónappal ezelőtti becslések is arról szóltak, hogy a tavalyi, 90 ezer tonna körüli meggytermésnél jóval gyengébb termés várható. Ennek oka alapvetően az időjárási körülményekben keresendő, hiszen a virágzás közepes-jó volt, ami még lehetővé tett volna egy jó termést (bár a tavalyi nagy termés és aszály miatt lehettek látens problémák a virágok minőségével, fejlettségével). A március-április folyamán több alkalommal előforduló éjszakai fagyok, az április közepén zajló virágzás alatti aszályos időjárás (különösen a légköri aszály) miatt azonban rossz volt a termékenyülés. A virágzást követő 3-4 hétben pedig borult, hűvös és fényszegény időjárás uralkodott, jóllehet a terméskötődésnek éppen a kiegyenlített meleg és napos idő kedvezne. Emiatt az egyébként sem túl jó termékenyülés mellett rossznak bizonyult a terméskötődés, ami a nagyon nagy mértékű természetes tisztuló hullásban öltött testet a virágzást követő 3-4 hétben.

A terméskilátások – az azóta is folyamatosan tartó gyümölcs hullás miatt – az utóbbi egy-két hétben kis mértékben tovább romlottak. A pontos, mennyiségi becslést nagyon megnehezíti, hogy termőtájként és termesztőkörzetként is meglehetősen változékony a kép, de a nagyságrendek vonatkozásában az alábbi megállapítások tehetők:

- A jelenlegi termőkorú ültetvényeken az optimistább várakozások szerint 30-40%-kal, míg a pesszimistább becslések szerint 40-50%-kal lesz alacsonyabb termés a tavalyinál. Irányadó kézpértéknek a kb. 40%-os termésesökkenés tekinthető.
- A termőültetvények kieső termését részben felfelé korrigálhatja majd az elmúlt 4-6 évben telepített ültetvények felfutó, ebben az évben „megérkező” termése. Ez azonban nagyon nehezen becsülhető, de nagyságrendileg néhány ezer tonnára tehető.
- Nagyon nagy bizonytalanság rejlik a termésbecslésben abban vonatkozásban is, hogy az alacsonyabb fánkénti gyümölcs-darabszámot milyen mértékben fogja kompenzálni az egyedi gyümölcsméret/gyümölcstömeg növekedése. A nagyobb gyümölcsméret irányába hat a számottevő mennyiségű májusi csapadék, azonban – akár jelentős – korlát lehet a méretnövekedésben a virágzást követő időszak fényszegény, hűvös időjárása, ami gyümölcskezdemények kezdeti intenzív sejtosztódását hátráltatta.

Fentiek alapján ebben az évben a tavalyi – 90 ezer tonna körüli – terméshez viszonyítva mintegy 35-40%-kal alacsonyabb termés prognosztizálható Magyarországon.

Az egyes fajták termése vonatkozásában egyértelműen kirajzolódik az a kép, hogy változó, de közepes vagy jó a termés a hazai termőfelület 28-30%-át adó, korai érésű Érdi bőtermőnél, elfogadható vagy jó a cigánymeggyeknél és az Oblacsinszkanál (együtt a hazai termőfelület 12-14%-a), de visszafogottabb a késői érésű főfajtáknál (együttesen a termőterület 55-60%-a): csak közepes vagy gyenge közepes a Kántorjánosi, Újfehértói fürtös és Petri fajtánál, továbbá nagyon gyenge a Debreceni bőtermő esetében.

A termésminőség tekintetében egyelőre különösebb problémát nem érzékelünk: érdemi glöospórium- (antraknózis), monília- és a cseresznyelég-fertőzés mindaddig nem lépett fel. E tekintetben azonban természetesen vannak bizonytalanságok a szezonban: a csapadékos, párás, meleg időjárás fokozza a monília és a glöospórium kockázatát, és a napokban „berobbanó” kánikulában alattomos kártevő lehet a cseresznyelég is. A bőséges májusi csapadék kérdőjeleket vet fel a gyümölcsök későbbi repedési hajlama, fajsúlya, húskeménysége, konzisztenciája, illetve szárazanyag-tartalma tekintetében is, jelenleg azonban ezekkel összefüggésben érdemi problémák még nem láthatók.

Az érési folyamatok – a májusi lehűlések miatt – pár napos csúszásban vannak az átlagoshoz képest: az Érdi bőtermő szüretének kezdete június 15-16-ra tehető, a konzervgyárak várhatóan június 17-én indítják be a gyártást (egy konzervüzem az Érdi Jubileummal már dolgozik). A késői érésű főfajták (Újfehértói fürtös, Kántorjánosi, Debreceni bőtermő, Petri, stb.) szüretének kezdete a szokásosnak megfelelően június végén várható. Ebben az évben a különböző termőtípusok és fajták között jól széthúzó érésel számolunk, a tavalyihoz hasonló jelentős mennyiségi torlódásokra nem számítunk (bár nyilván ezek a folyamatok az időjárás későbbi alakulásától is függenek).

Kereslet-kínálati viszonyok, piaci kilátások

A fentiekben részletezett – európai és hazai viszonyok – alapján az ún. „*egyensúlyi állapothoz*” (lásd fentebb) közeli helyzetet látunk, a keresleti piacot erősítő tényezők bizonyos mértékű túlsúlyával. Ezt a következőkre alapozzuk:

- Lengyelország fagyasztott meggy készlete – a lengyel források szerint – moderált, a 2018-ban legyártott 60 ezer tonna (ebből a beraktározott 49 ezer tonna) késztermék időarányosan jól fogyott, érdemi felhalmozódott készlet nincs (erre utalhat, hogy a korábbi 0,8-0,9 €/kg fagyasztott meggy ár az utóbbi hetekben az 1,0 €/kg fölé emelkedett). Szerbiában még vannak kisebb bent ragadt fagyasztott meggy készletek, aminek oka lehet az is, hogy a tavalyi szezonban „túlárasták” a terméküket.
- A 2018. évben Lengyelországban, Szerbiában (és Törökországban is) nagyon nagy mennyiségű sűrítményt gyártottak, így – bár pontos, számszerű információink nincsenek – itt várhatóan vannak még raktározott készletek. A lé- és sűrítményipar idén várhatóan valamivel kisebb súllyal száll be az alapanyagért folytatott versenybe.
- A hazai meggybefőtt-készletek is normálisnak, átlagosnak tűnnek (pontos statisztikák nem állnak rendelkezésre, a piaci szereplők általános értékítéletére alapozunk): eladatlan meggybefőtt-készletek nincsenek, de kiszállításra vár még kb. 4-6 hónapnyi készlet, ami azonban nem tekinthető kirívóan rendellenes állapotnak.
- Mind a magyarországi, mind a lengyelországi meggytermés érdemben a sokéves átlag alatt várható (a lengyel termésprognózisok még bizonytalansággal terheltek), ami a jó szerb és közepes német termés ellenére is a keresleti viszonyokat erősíti.

A fenti tényezők alapján az valószínűsíthető, hogy az európai feldolgozóipar vészes készlet-, illetve alapanyag-éhséggel nem küzd, ugyanakkor olyan felhalmozódott készletek sincsenek, melyek ne indokolnák, hogy a szokásos alapanyag-mennyiséget mindenképpen megszerezzék. Jelenleg a tényleges magyar és lengyel termés nagyobb bizonytalansági tényezőnek tűnik. A hazai piaci viszonyok és piaci árak alakítására a legjelentősebb hatással megítélésünk szerint a lengyel kereslet intenzitása lesz, ami pedig a várható, illetve realizált termésük függvénye, de e tényező jelenleg nagyon nehezen becsülhető. Hasonlóképpen jelentős piacbefolyásoló tényező lesz, hogy hogyan alakulnak majd hazánkban a tényleges szüretelt mennyiségek, amire pontosan csak az egyes fajták tömeges betakarításának megkezdése után derül fény. A következő hetek piaci történéseit folyamatosan nyomon követjük, és a piaci szereplők egzakt tájékoztatása érdekében rendszeresen közzétesszük.

2018. június 12.

(FruitVeB / NAK / ÉKASZ – összeállította: Apáti Ferenc, a FruitVeb alelnöke